

Perspectiva Candidatilor la Presedintie asupra Cercetarii, Stiintei si Tehnologiei. Exemplul SUA, Deziderat in Romania

Sebastian Buhai

La inceputul lunii octombrie, prestigioasa revista stiintifica Science (nr. 5693, 1 octombrie 2004) dedica editorialul editiei si un spatiu considerabil, unui articol-interviu cu cei doi candidati la presedintia Statelor Unite ale Americii, George W. Bush si John Kerry. Este de fapt o traditie respectata fara exceptie in ultimele decenii ca principalii candidati americani la presedintie, adica reprezentantul Republicanilor si respectiv cel al Democratilor, sa prezinte perspectiva lor asupra stiintei si cercetarii stiintifice actuale din SUA, adevaratul motor al economiei americane, insistand atat asupra prioritaticilor considerate de ei majore pentru cercetarea stiintifica, cat si raspunzand unor intrebari specifice ale unei reviste stiintifice de calibrul saptamanalului Science. George W. Bush s-a aflat desigur a doua oara in postura de a raspunde unor asemenea intrebari, Science dedicand un numar intreg pozitiei candidatilor la presedintie si acum 4 ani. Articolul de fata va rezuma punctele de vedere ale celor doi candidati, insistand desigur pe cele ale Presedintelui Bush, acum ca alegerile s-au incheiat si rezultatul este cunoscut. Voi sublinia desigur pozitia Senatorului Kerry atunci cand ea este contrara celei exprimate de Presedinte.

Cu toate ca prioritatile si problemele celei mai dezvoltate natiuni din punct de vedere al cercetarii stiintifice, stiintei si tehnologiei sunt mult diferite de cele ale Romaniei (sic!), acest eseu doreste, inter alia, sa puna in discutie o asemenea initiativa de declarare a pozitiiilor clare fata de stiinta, tehnologie si cercetare a celor care vor avea puteri de decizie in acest sens in urmatoorii ani in mediul romanesc. In acest sens ar fi extrem de binevenita opinia principalilor candidati ai Romaniei la Presedintie referitor la cercetarea stiintifica autohtona, aflata, dupa cum s-a subliniat, intre altele in ultimele cateva articole publicate in rubrica "Cercetare, Stiinta, Tehnologie" a portalului "Romania, Libera in Viitor" (RLIV), intr-o stare dezastruoasa si in pericol de a fi complet eradicata in viitorul foarte apropiat, daca politica actuala a cercetarii nu se va schimba radical. Evident prima intrebare la care am dori ca acesti candidati sa raspunda, utopica in SUA dar imperativ necesara in Romania, ar fi daca se doreste cercetare stiintifica la noi in tara, da sau ba. Ultima parte a acestui articol va puncta asadar, foarte pe scurt, cateva din posibilele intrebari referitoare la stiinta si cercetarea stiintifica romaneasca la care candidatii nostri ar trebui sa raspunda, daca exista interes din partea dumnealor pentru probleme cu adevarat importante in tara noastra.

Partea I: O Traditie. Candidatii la Presedintia SUA despre Cercetarea, Stiinta si Tehnologia Americana

Prima intrebare adresata de Science celor doi candidati la presedintia SUA a fost identica cu cea de acum 4 ani si anume, care ar fi cele trei prioritati de varf ale lor in ceea ce priveste stiinta si tehnologia. Daca in 2000 Bush a pus pe primul si primul loc educatia si relatia acesteia cu cercetarea stiintifica, acum prioritatile subliniate de actualul Presedinte au fost, in ordine, asigurarea accesului fiecaruia la receptia si transmiterea informatiei online folosind cele mai noi tehnologii in acest sens, cercetarea tehnicilor de combustie cu hidrogen si recrutarea cercetarii si tehnologiei in combaterea terorismului. Mai detaliat, prioritatile declarate ale lui George W. Bush in ceea ce priveste cercetarea si tehnologia s-au concretizat in (** Ma voi margini in general la simpla prezentare a acestor si urmatoarelor raspunsuri, fara a comenta pe marginea lor. In editorialul Science al editiei din 1 octombrie sunt prezentate si cateva comentarii pe marginea raspunsurilor date de ambii candidati.) :

a) asigurarea accesului la internet folosind tehnologia broadband, pentru fiecare cetatean american,

pana in 2007. In acest sens Internetul va trebui sa ramana neimpozabil, regulile privind accesul la informatia online vor trebui simplificate si tehnologii de genul wireless si broadband prin liniile de inalta tensiune vor trebui sustinute si promovate.

b) continuarea cercetarii bazate pe folosirea hidrogenului ca sursa de energie; astfel daca in ultimii 5 ani deja 1.7 miliarde de dolari au fost alocati de administratia Bush dezvoltarii tehniciilor bazate pe celule combustibile cu hidrogen, Presedintele s-a angajat sa finanteze in continuare aceasta directie, incepand cu 228 milioane de dolari alocati in 2005 pentru Initiativa Combustibilului cu Hidrogen (o crestere de 43% a fondului similar alocat in 2004). In cadrul acestei Initiative ar urma sa se puna accent pe producerea, stocarea si distribuirea hidrogenului in autovehicule bazate pe tehnologia celulelor combustibile miniaturizate cu hidrogen si pe generarea de curent electric.

c) folosirea stiintei si a cercetarii in scopuri anti-teroriste, mai ales atunci cand aceasta cercetare stiintifica are si roade dincolo de activitatea de combatere a terorismului per se: exemplul dat de Bush este cercetarea mijloacelor de combatere a bio-terorismului, care ar fi in acelasi timp benefica cercetarii unor boli infectioase de genul sindromului respirator acut sever (SARS).

In timp ce prioritatile mentionate de George W. Bush s-au axat pe cele trei directii de mai sus, John Kerry a subliniat ca prioritati primare: i) sustinerea unui program echilibrat, la nivel federal, de reabilitare si intarire a cercetarii aplicate in toate stiintele, cu predilectie in biologie, fizica, inginerie si matematica, si conectarea directa a cercetarii stiintifice la aplicatiile practice necesare pentru mentinerea superioritatii economice a SUA, respectiv crearea job-urilor bune, imbunatatirea sanatatii si protectia mediului; foarte important la masuri de imbunatatire a sanatatii, ca fapt specific mentionat de Kerry deja aici la prioritatea nr.1, este sustinerea fara nici o retinere a cercetarii bazate pe celule stem embrionice (stem cell research derived from human embryos), la nivel federal; ii) a doua prioritate e constituita din promovarea in invatamant a stiintelor care vor sta la baza economiei viitorului: stiintele naturale, ingineria si matematica; iii) in sfarsit a treia prioritate ar fi (re)conectarea directa a stiintei si tehnologiei cu Casa Alba, prin re-instituirea pozitiei de Asistent Prezidential pentru Stiinta si Tehnologie (Assistant to the President for Science and Technology).

In continuare Science a adresat candidatilor la presedintie un set de intrebari vizand domenii actuale majore sau controversate recente in politica stiintei si tehnologiei in SUA. Din cauza spatiului limitat am sa rezum aceste intrebari cu raspunsurile candidatilor doar in cateva din domeniile si directiile de cercetare discutate, insistand mai ales pe acelea unde s-au inregistrat diferentele majore intre respectivele pozitii asumate. Cititorul este indemnat sa consulte referintele din Science, de la sfarsitul acestui text, pentru intreg materialul legat de perspectiva candidatilor americani referitoare la stiinta si tehnologie.

1. Schimbarea climatului

Aici se inregistreaza niste diferente foarte clare intre pozitiile celor doi candidati. In timp ce Bush a citat mai multe surse stiintifice care indica incertitudinea asupra consecintelor clare ale surselor antropogenice in ceea ce priveste fenomenul incalzirii planetare, Kerry s-a declarat convins de impactul negativ al implicatiei umane in producerea efectului de sera. In consecinta Bush a mentionat ca prioritatea in acest sector cercetarea asupra tehnologiilor "curate" de combustibil pe baza carbonului si pe celulele combustibile cu hidrogen, in timp ce Kerry a afirmat ca el ar aduce in primul si primul rand SUA din nou pe masa negocierilor cu restul lumii privind tratatele internationale de protectie a mediului, cum ar fi Protocolul de la Kyoto pe care Presedintele Bush l-a respins in 2001.

2. Clonarea

La intrebarea daca cercetatorilor finantati prin intermediul fondurilor federale li s-ar permite sa faca transplant de nucleu de celule somatice (clonare), Bush a fost categoric impotriva, declarand: "Cred ca intreaga cercetare care investigheaza clonarea umana este o greseala si o interdictie absoluta

este necesara in aceasta directie pentru a asigura protectia vietii umane acum cand frontierele stiintei sunt in expansiune". Pe de alta parte Kerry este sustinator al legislatiei bipartizane, propusa de cativa senatori americani (echipa Senatorului Orrin Hatch) in care clonarea umana in scopuri reproductive este interzisa, dar cercetarea medicala bazata pe transferul nucleelor de celule somatice pentru cei care sufera de boli incurabile si ar putea fi astfel salvati, este sustinuta si incurajata.

3. Cercetarea bazata pe celulele stem embrionice

Bush declara ca in principiu este desigur de acord cu finantarea acestor cercetari chiar si la nivel federal (se stie ca unele state au finantat aceasta cercetare din fonduri la nivel de stat, in timp ce altele nu si-au permis sau nu au dorit acest lucru, dupa interdictii majore privind finantarea acestui tip de cercetari la nivel federal in August 2001), dar punand niste cerinte stringente de etica cercetatorilor din acest domeniu. In opinia Presedintelui Bush principiile morale si descoperirile stiintifice trebuie sa mearga mana in mana si cand aceasta nu e posibil, etica trebuie sa primeze. Concret, Bush considera ca s-au obtinut deja un numar considerabil de linii de celule stem diferite din punct de vedere genetic, folosind embrioni umani creati pentru extragerea celulei stem, embrioni care moral ar putea fi considerati o forma de viata si care sunt distrusi in urma acestei operatii; in consecinta Bush a decis ca finantarea acestor cercetari care implica crearea si apoi distrugerea de embrioni umani doar pentru extragerea celulelor stem trebuie oprita. George W. Bush sustine mai departe cercetarea bazata pe extragerea celulelor stem folosind resurse care nu implica distrugerea de embrioni si deci acest conflict etic (vezi pentru detalii comunicatul lui Bush referitor la aceasta cercetare in August 2001, in lista referintelor). Senatorul Kerry sustine pe de alta parte ridicarea completa a interdictiei finantarii cercetarii celulelor stem embrionice prin crearea altor linii de celule stem embrionice umane, interdictie instituita in August 2001 de guvernarea Bush, si propune chiar cresterea finantarii acestor cercetari prin fonduri intermediare de National Institutes of Health (NIH) sau National Science Foundation (NSF). De altfel senatorul Kerry a pus aceste masuri chiar ca prioritate de varf in ceea ce priveste perspectiva asupra stiintei si tehnologiei in general.

4. Politica cercetarii spatiale

Intrebarile care s-au pus aici au fost: "Ne putem permite sa trimitem astronauti inapoi pe luna si mai departe pe Marte? Ar trebui sa fie asta prioritatea absoluta a politicii spatiale americane? Daca este asa, care parti ale programului curent ar trebui reduse financiar sau chiar eliminate pentru a face loc acestei prioritati?" Aceasta este o problema curenta extrem de importanta in cercetarea stiintifica americana, in contextul in care ingrijorarea vadita a unor specialisti NASA in acest sens a fost deja exprimata public si vehement de mai multe ori (de exemplu intr-un articol Science din editia nr. 5692, 24 sep. 2004). Bush este decis sa continue finantarea proiectelor deja incepute in acest sens (Man-Moon-Mars, aka 3M, de exemplu), fiind convins ca explorarea spatiului va aduce beneficii pe termen lung Americii. Astfel el mentioneaza ca cercetarea spatiale a avut deja niste contributii decisive la viata de zi cu zi, cum ar fi comunicatiile, prognoza vremii, anumite sectoare din medicina, electronica, etc. Kerry se declara si el sustinator al programului spatial american si considera ca fondurile NASA ar trebui suplimentate pentru a putea vorbi de niste tinte realiste. Editorialul lui Donald Kennedy din acelasi numar al revistei Science ii critica pe ambii candidati pentru ca nici unul nu s-a referit concret in raspunsul sau la alocarea curenta si alocarea viitoare a fondurilor intre diferitele programe NASA, de ex. care ar fi programele care vor trebui reduse si eliminate, daca va continua tendinta de avantajare a acestor programe extrem de costisitoare de explorare spatiale in dauna altora, care au totusi o traditie "grea" in cercetarea din SUA.

5. Vizele pentru cercetatori stiintifici si studenti

Intrebarea din aceasta sectiune s-a referit la politica acordarii vizelor si la compromisul dintre o tot mai mare securizare a granitelor si inasprire a procedurilor de intrare in SUA, si erodarea schimbului

liber de idei prin ingreunarea mobilitatii cercetatorilor stiintifici si a studentilor straini care vin sa studieze in SUA. De mentionat ca au existat unele probleme majore in ultima vreme tinand de ajungerea unor specialisti de renume mondial la conferinte sau pentru cursuri pe care urmau sa le predea, in SUA, din cauza acestor proceduri de securitate, uneori exagerate. Un exemplu mentionat chiar in aceeaasi editie a Science (nr. 5693, p. 45) si larg mediatizat si prin alte canale informationale, este cazul recent al premiantului Nobel (2000) rus Zhores Alferov, cunoscut in special pentru munca sa extraordinara in domeniul heterostructurilor semiconductoare, folosite in electronica de mare viteza (high-speed electronics) si in optoelectronica (optoelectronics). Cercetatorul rus de 74 de ani, intre altele si membru al Dumei ruse, a renuntat la vizita in SUA, initial pregatita la invitatia University of California at Berkeley pentru a preda cateva cursuri, dupa ce un oficial al consulatului american din St. Petersburg nu a putut fi convins de verosimilitatea explicatiilor stiintifice ale fizicianului referitoare la "heterostructuri", incluse evident ca parte a cursurilor respective. Consulatul SUA a prezentat oficial in cele din urma scuzele de rigoare lui Alferov.

Bush recunoaste ca dupa 11 septembrie 2001 masurile de securitate luate au afectat si obtinerea vizelor si intrarea studentilor si cercetatorilor stiintifici straini in SUA, dar declara ca administratia lucreaza in forta pentru facilitarea acestui proces si ca au facut progrese remarcabile deja. In particular, ca si exemplu, Presedintele SUA mentioneaza faptul ca procesarea aplicatiilor pentru obtinerea vizelor de studiu sau de vizite in scop stiintific pe termen limitat se face deja mult mai repede. Bush recunoaste meritul studentilor si cercetatorilor straini in progresul pe care cercetarea, stiinta si tehnologia americana le-au atins si se angajeaza sa continue sa ii primeasca pe toti cei performanti care vor sa faca cercetare in SUA; pe de alta parte insa presedintele declara ca securitatea nationala e o prioritate si ca nu se va face nici un compromis in acest sens. Senatorul Kerry are in general aceeasi opinie despre importanta studentilor si cercetatorilor straini in SUA, dar declara ca ar putea exista un balans intre aceste proceduri de securitate si stiinta, in general. Compromisul nu e deloc necesar, zice Kerry, si studentii si cercetatorii care au un scop clar si verificabil de a veni in SUA nu ar trebui supusi acelorasi proceduri ca indivizii care prezinta de la bun inceput un potential ridicat de risc.

6. Managementul stiintei

Aceasta sectiune a avut mai multe subpuncte, unele dintre ele referindu-se direct la planurile viitoare ale candidatilor in ceea ce priveste bugetul acordat National Science Foundation (NSF) si National Institutes of Health (NIH), cele mai importante institutii care finanteaza proiecte de cercetare in SUA. Nu voi prezenta aici aceste intrebari si raspunsurile aferente, ci voi trece direct la doua intrebari de interes mai larg (relevante chiar si pentru politica cercetarii si educatiei din Romania, de exemplu). Aceste doua intrebari sunt urmatoarele:

6.1. "E adevarat ca SUA pierde teren in atragerea celor mai buni dintre studentii straini?"

Intrebarea vine pe fondul unor rapoarte foarte recente care atrag atentia asupra faptului ca numarul de studenti straini care au aplicat pentru programe educationale americane s-a redus considerabil, comparat cu fluxul de aplicatii anterioare sfarsitului lui 2001, mai ales din cauza procesului tot mai dificil de a obtine vizele; studii publicate in decursul anului 2004 in diferite periodice stiintifice americane arata ca interesul studentilor straini, materializat aici in numar de aplicatii, a scazut considerabil dupa septembrie 2001 si se poate sa scada si mai mult in viitor, in timp ce oficiali din National Science Foundation (NSF) avertizeaza ca restul lumii ii ajunge din urma pe americani din punct de vedere al conditiilor cat mai atractive oferite studentilor geniali.

Bush considera ca in majoritatea cazurilor, cu toate ca masurile de securitate sporite la obtinerea vizelor (vezi si intrebarea precedenta) au avut un impact vizibil, nu s-a inregistrat o scadere semnificativa a numarului de aplicanti pentru educatia universitara sau post-universitara: astfel 64% din institutiile din esalonul reprezentativ alcatuit de National Association of State Universities

and Land-Grant Colleges au raportat un numar de aplicatii mai mare sau constant cu cel dinainte de septembrie 2001, din partea studentilor straini, pentru invatamantul universitar. Similar, 52% din aceste institutii au raportat cresterea sau stagnarea numarului de aplicatii pentru invatamantul post-universitar. In acelasi timp Presedintele SUA se angajeaza insa sa faciliteze si mai mult procesele de aplicatie si de obtinere a vizei astfel incat SUA sa ramana pe prima pozitie ca tara-atractie a "creierelor" din intreaga lume, lucru recunoscut ca fiind motorul stiintei si tehnologiei in SUA. John Kerry critica administratia Bush pentru faptul ca masurile de sporire a securitatii au afectat extrem de mult studentii straini, atat la venirea in SUA, dar si la plecarea acasa pentru vizitarea familiilor s.a.m.d., si ca in consecinta s-a format o opinie globala cum ca SUA s-ar inchide tot mai mult intr-o fortareata si ca ar deveni imposibil sa mai ajungi acolo, fie ca esti geniu, fie ca nu esti. Ambii candidati sunt insa de acord ca masuri de facilitare a proceselor de obtinere a vizelor pentru studentii straini sunt extrem de necesare si vor fi luate in continuare.

6.2. "Ar trebui sa-i fie permis Congresului American sa finanteze programe de cercetare care nu au trecut printr-un proces de evaluare competitiv de tip peer-review?"

Aici ambii candidati sunt de acord cu faptul ca evaluarea competitiva pe baza de peer-review este stalpul de sustinere a edificiului stiintific in SUA si ca nu se va face nici un compromis in acest sens. Mai mult, ambii candidati la Presedintie sunt de acord cu promovarea competitiei in stiinta si tehnologie la nivel intern ca ceva extrem de necesar, pentru a putea ramane la nivelul standardelor internationale, competitivi la nivel mondial.

Partea a II-a. O Initiativa. Candidatii la Presedintia Romaniei despre Cercetarea, Stiinta si Tehnologia Autohtona.

Dupa cum aminteam in introducerea acestui eseu, aceasta a doua parte va fi rezervata prezentarii unor intrebari la care candidatii nostri la presedintie si-ar putea face timp sa raspunda inainte de alegerile de la sfarsitul acestei luni. Cu toate ca nici vorba sa avem noi probleme cu un avans deosebit in procesele de clonare sau in cercetarea celulelor stem embrionice, avans care s-ar putea opune unor principii morale, cu toate ca nu putem spune ca suntem ingrijorati de un avantaj prea mare acordat cercetarilor spatiale in detrimentul altor sectoare de varf in cercetarea aplicata, cu toate ca nu suntem nicidecum in situatia de a ne confrunta cu probleme privind vizele pentru numerosii studenti straini care ar dori sa invadeze Romania pentru a studia aici, totusi avem si noi problemele noastre, dileme autohtone, probleme care in alte parti ale lumii au fost lamurite acum cateva secole: prima si cea mai importanta dintre ele ar fi faptul ca nu e clar daca factorii de decizie vor sau nu vor cercetare stiintifica in Romania. Probabil nu i-a intrebat nimeni pentru ca altfel ar fi putut spune "nu" de mult si am fi stiut si noi ca nu are rost sa le cerem degeaba statut social, fonduri pentru granturi, salarii decente, institutii de excelenta, etc. Poate oamenii acestia chiar nu vor cercetare stiintifica in Romania, poate ca se planuieste o specializare nationala pe pasunat si adunat de capsuni, cu o a doua specializare in fotbalul second hand; pana la urma e drept ca am putea acapara tot acest segment de piata din Uniunea Europeana daca tot vom fi admisi in curand, cunoscuta fiind lipsa de competitie europeana din aceste sectoare. Deci strategic vorbind, conducatorii nostri cei mult iubiti ar putea avea dreptate, de ce sa ne batem noi cu creierile europene in cercetarea stiintifica, un sector extrem de competitiv de altfel, cand putem avea monopol la tot ce se cere in materie de adunare a capsunilor, la noi si aiurea, iar in afara sezonului punem de-un fotbal de senzatie, cu gagici si droguri; in lumea asta zdruncinata de atacuri teroriste lipsesc clar mascaricii, iar noi le-am putea oferi 22 de milioane de mascarici... In fine, eu consider ca intrebarea aceasta si un set de alte intrebari, conditionat pe raspunsul la prima intrebare, adresat candidatilor nostri la Presedintie, este ceva imperativ si trebuia facut de mult. Consider ca avem nevoie de raspunsuri pentru a sti unde stam, cum stam, despre ce e vorba. Actualul presedinte, din fericire ramas presedinte doar pentru alte cateva saptamani (desi de tras ite tot 'mnealui le va trage), ne-a facut o oferta senzationala: 150-300 de euroi pe luna pentru a face cercetare stiintifica

performanta. La o asa suma fabuloasa mai-mai ca ma apuca ideea capsunatului sau a pasunatului. Liciteaza cineva mai mult? Sa stim daca e nevoie sa plece toti cei care nu sunt buni fotbalisti, capsunari sau oieri, si sa ramaneti cu mascarcii.

Precizez inca o data ca acest set de intrebari este departe de a fi exhaustiv (si foarte probabil nu este nici complet finisat, unele intrebari ar putea fi comasate poate, etc. etc.), dar poate da totusi o idee a pozitiei celor care vor fi avea puterea sa schimbe viitorul cercetarii stiintifice romanesti in ceea ce aceasta are si a avut tot timpul potentialul sa fie. Mai jos am pregatit 1+10 posibile intrebari, foarte generale, pentru cei care doresc, inter alia, si voturile comunitatii de cercetatori stiintifici romani si ale altora care mai cred ca cercetarea, stiinta si tehnologia ar trebui sa fie prioritare la noi in tara. De observat ca setul de intrebari se axeaza cu predilectie pe tema cercetarii si mai putin pe temele stiintei si tehnologiei in general, desi desigur exista legaturi clare intre toate aceste domenii si unele dintre acestea sunt subliniate in intrebarile urmatoare. Alte posibile intrebari au fost ridicate in textele recent publicate in rubrica noastra din portalul RLIV (a se vedea la referinte, in finalul acestui text).

Set de posibile intrebari referitoare la politica cercetarii stiintifice din Romania si strategii de viitor in acest sens, pentru candidatii la Presedintia Romaniei in 2004:

1. In opinia dumneavoastra, este stiinta si cercetarea stiintifica o prioritate pentru Romania? Doriti sa avem cercetare stiintifica performanta in Romania?

Doar in caz ca raspunsul la 1. a fost pozitiv va rugam sa continuati cu intrebarile urmatoare:

2. Care vor fi mecanismele de finantare a cercetarii stiintifice pe termen lung in planul dumneavoastra; daca si cum credeti ca veti reusi implicarea atat a guvernului cat si a industriei in sustinerea cercetarii? Cum vedeti cercetarea stiintifica privata vis-à-vis de cea publica?

3. Din moment ce sunteti avocatul unei cercetari stiintifice performante (vezi raspuns la 1.), ce procentaj din PIB care sa fie alocat cercetarii stiintifice veti sustine si in cat timp va fi atins acest nivel in propunerea viitorului Presedinte, avand in vedere tinta de 3% indicata de UE pentru anul 2010 si faptul ca in prezent procentul PIB alocat cercetarii este un minuscul 0.21%?

4. Care este pozitia dumneavoastra in ceea ce priveste legatura dintre invatamantul universitar/postuniversitar si cercetarea stiintifica, avand in vedere situatia curenta din Romania si prevederile acordului de la Bologna? In particular, sustineti integrarea cercetarii stiintifice si a invatamantului universitar/postuniversitar?

5. Sunteti in favoarea evaluarii obiective, bazate pe criteriul excelentei in cercetarea stiintifica, a tuturor departamentelor si institutelor de cercetare si a finantarii de baza a acestor institutii dupa acest criteriu al excelentei?

6. Daca si cum veti rezolva problemele gerontocratiei, rezistentei sistemului fata de intinerire, opunerii fata de promovarea pe baza de merit, nepotismului si favoritismului, din universitatile romanesti?

7. Care este opinia dumneavoastra in ceea ce priveste marirea cuantumului granturilor oferite pentru proiectele de cercetare performante si a cresterii importantei finantarii cercetarii stiintifice prin metoda granturilor si burselor de cercetare?

8. Care este pozitia dumneavoastra fata de evaluarea propunerilor de proiecte stiintifice finantate din bugetul de stat? Concret, sunteti in favoarea evaluarii competitive, bazate pe peer-review, facuta de experti in domeniile respective?

9. Care sunt, pentru dumneavoastra, domeniile stiintifice prioritare pe care cercetarea romaneasca va trebui sa se axeze, domenii care ar fi sustinute si finantate ca prioritare?

10. Ce masuri concrete veti lua pentru cresterea statutului social al, respectiv redobandirea decentei si prestigiului, meseriei de cercetator stiintific in Romania?

11. Cum intentionati sa stopati "exodul creierelor" catre tarile occidentale, in particular SUA si statele UE, si cum intentionati sa ii aduceti inapoi, daca doriti aceasta, pe cercetatorii romani performanti aflati deja in centre de excelenta din aceste state dezvoltate?

Inchei aici acest articol, provocand cititorii nostri la o dezbateri pe tema acestor intrebari. Are sens sa ne gandim la o asemenea initiativa in peisajul nostru romanesc, luand ca exemplu traditia americana? Are sens sa adresam asemenea intrebari candidatilor la presedintie (si candidatilor la functia de premier chiar)? Ce dezavantaje ar implica o asemenea idee (marturisesc ca eu nu am gasit nici unul)? Mai departe, daca vedeti pozitiv un asemenea demers, care s-ar putea materializa intr-o traditie in prag electoral pe viitor, care ar fi raspunsurile dumneavoastra la aceste intrebari? Care ar fi intrebarile pe care dumneavoastra le-ati adauga acestui set incomplet, care sunt problemele esentiale care au fost omise din aceasta lista, pastrand totusi o privire de ansamblu? Este din pacate putin probabil ca cei vizati de acest articol sa ia in serios aceasta propunere de a da raspunsuri acum, ocupati fiind de joaca de-a iepurasul si ursuletul, dar totusi cred ca pe viitor acest lucru se poate intampla daca se va face o mediatizare adecvata si un lobby sanatos, daca ne vom uni fortele toti cei care sustinem cauza cercetarii stiintifice, a stiintei si tehnologiei in Romania. Si desigur aceste intrebari si altele, intr-o forma finisata, ar putea fi adresate pana la urma si presedintelui nou ales, dupa alegerile de la sfarsitul lui noiembrie. Urmatorii 5 ani vor fi decisivi pentru redresarea sau distrugerea cercetarii romanesti si unul dintre actualii candidati la presedintie, cel care va fi ales Presedinte la sfarsitul acestei luni, va avea puterea sa decida asupra uneia sau alteia dintre aceste variante.

Referinte:

2004 Presidential Forum: "Bush and Kerry Offer Their Views on Science", Science, vol. 306, No. 5693, 1 -10-2004, pp. 46-52

Buhai, I. Sebastian, "Conditia Cercetatorului Stiintific: Intre Realitatea de Acasa si Idealul din Afara", online in RLIV- "Cercetare, Stiinta, Tehnologie" la 19-10-2004

Florian, Razvan, "Migratia Cercetatorilor Romani: Situatie Actuala, Cauze, Solutii", publicat online in rubrica RLIV- "Cercetare, Stiinta, Tehnologie" la 27-10-2004

Kennedy, Donald, "The Candidates Speak", editorial, Science, vol. 306, No. 5693, 1-10-2004, p. 19

Lawler, Andrew, "Rising Cost of Shuttle and Hubble Could Break NASA Budget", in News, Science vol. 305, No. 5692, 24-09-04, pp. 1882-1883

Szedlacsek, Stefan, "Zece Cai de A Atrage Cercetatorii Romani spre Romania", online in RLIV- "Cercetare, Stiinta, Tehnologie" RLIV la 2-11-2004

White House Releases: "Remarks by the President on Stem Cell Research", August 2001, accesibil online la <http://www.whitehouse.gov/news/releases/2001/08/20010809-2.html>

Sebastian Buhai, 9 noiembrie 2004